

Asia: VN/15547/2024

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain 22 §:n ja sosiaalihuoltolain 50 §:n muuttamisesta**

Lausunnonantajan lausunto

**Kantanne ajokorttilausuntojen rajaamisesta pois julkisesta perusterveydenhuollosta**

-

**Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen vaikutuksista (jakso 4.2)? Onko lakiehdotuksella jotain sellaisia vaikutuksia, joita ei esitysluonnoksessa vielä ole otettu huomioon?**

Kansaneläkelaitos (Kela) toimii korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestäjänä ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) palveluntuottajana. Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoon sovelletaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltolakiä (695/2019, opiskeluterveydenhuoltolaki). Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 §:ssä säädettyä opiskeluterveydenhuoltoa (opiskeluterveydenhuoltolaki 3.1 §). Hyvinvointialueet puolestaan vastaavat terveydenhuoltolain 17 §:n mukaisten opiskeluterveydenhuoltopalveluiden järjestämisestä lukioiden ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoille. Kela toteaa, että vaikka hyvinvointialueilla ei olisi enää velvollisuutta kirjoittaa ajokorttitodistuksia terveydenhuoltolain 22 §:n perusteella, niin hyvinvointialueilla ja YTHS:llä on jatkossakin velvollisuus huolehtia terveydenhuoltolain 17 §:n mukaisesti opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvista ajoterveystarkastuksista ja tarkastuksiin perustuvista lausunnoista.

Terveydenhuoltolain 17 §:n 2 momentin mukaan opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös opiskelijan muun kuin oppisopimukseen perustuvan työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja työharjoittelun aikainen terveydenhuolto. Opiskeluterveydenhuollon vuoden 2021 oppaan (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön julkaisu 2021:14) mukaan hoitoon tai opiskeluun liittymättömien ajokorttitodistusten laatiminen ei kuulu opiskeluterveydenhuoltoon, mutta kuitenkin opiskeluterveydenhuollon tehtäviin kuuluvat ajoterveystarkastukset tapauksissa, joissa opiskelu edellyttää ryhmän 2 ajokorttia. Kelan näkemyksen mukaan nykyisen lainsäädännön perusteella on tulkinnanvaraista kuuluvatko opiskeluterveydenhuoltoon myös opiskeluun tai työharjoitteluun

liittyvät 1 ryhmän ajokorttien ajoterveystarkastukset samoilla edellytyksillä kuin 2 ryhmän ajoterveystarkastukset ja lausunnot. Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom) määräysten mukaan ryhmään 1 kuuluvaa ajokorttia haettaessa ajoterveydestä tulee toimittaa todistus, jos hakijalla on jokin ajoterveyteen vaikuttava sairaus. Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat ajoterveystarkastukset ja lausunnot voi olla tarpeen määritellä nykyistä tarkemmin tulevaisuudessa.

Hallituksen esityksen luonnoksessa todetaan, että esityksellä olisi vaikutuksia logistiikka-alalle kuljettajan tehtäviin aikoville ja opiskeleville, joilla ei ennestään ole ryhmään 2 kuuluvaa ajo-oikeutta, sekä alalla työskenteleville ammattikuljettajille siltä osin kuin ajo-oikeuden saamiseksi tai uudistamiseksi vaadittavia lääkärinlausuntoja ei ole mahdollista hankkia opskelu- tai työterveyshuollosta. Edelleen esityksessä todetaan, että esityksellä voisi siten olla vähäistä vaikutusta muun muassa opiskelusta aiheutuviin kustannuksiin. Kelan näkemyksen mukaan nyt lausuttavana olevassa hallituksen esityksen luonnoksessa ei ole arvioitu muutoksen vaikutuksia toisen- ja korkeakouluasteen opiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoon.

Korkeakouluopiskelijoilla on oikeus käyttää opiskeluterveydenhuollon palveluiden rinnalla tai opiskeluterveydenhuollon sijasta julkisen terveydenhuollon palveluita. Osa opiskelijoista on voinut hakeutua aikaisemmin julkiseen terveydenhuoltoon opiskeluun tai työharjoitteluun liittyvän ajokorttitodistuksen saadakseen. Edellä mainituista syistä johtuen muutoksen jälkeen opiskeluterveydenhuollossa tehtäväksi tulevien ajoterveystarkastusten ja lausuntojen määrää on haastavaa arvioida. On mahdollista, että esitetty muutos kasvattaa joissain määrin opiskeluterveydenhuollossa tehtävien ajoterveystarkastusten ja lausuntojen määrää.

Yleisenä huomiona Kela toteaa, että myös työterveyshuollossa tehdään työhön liittyviä ajoterveystarkastuksia ja laaditaan ajokorttitodistuksia. Hyvinvointialueilla on velvollisuus järjestää terveydenhuoltolain 18 §:n mukaisesti työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:ssä ja muualla laissa säädetyt työterveyshuoltopalvelut alueellaan sijaitsevista työpaikoista työskenteleville työntekijöille ja yrittäjille. Iso osa työterveyshuollon palveluista tuotetaan yksityisessä terveydenhuollossa, mutta hyvinvointialueet voivat tuottaa työterveyshuoltopalveluita myös itse. Esityksessä ei ole arvioitu muutoksen vaikutuksia työterveyshuoltoon.

**Kysymys suunnattu hyvinvointialueille: laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä perusterveydenhuollossa alueellanne vuosittain? Kuinka suuri osa palvelun kustannuksista perusterveydenhuollossa pystytään kattamaan palvelusta perittävillä asiakasmaksuilla?**

-

**Kysymys suunnattu hyvinvointialueille: laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä erikoissairaanhoidossa alueellanne vuosittain? Kuinka suuri osa palvelun kustannuksista erikoissairaanhoidossa pystytään kattamaan palvelusta perittävillä asiakasmaksuilla?**

-

**Kysymys suunnattu yksityisille lääkäriasemille: Teillä laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä vuosittain?**

-

**Hyvinvointialueille ja yksityisille lääkäriasemille suunnattu kysymys: Kuinka paljon yhden ajokorttilausunnon laatiminen vaatii lääkärin tehokasta työaikaa?**

-

**Hyvinvointialueille ja yksityisille lääkäriasemille suunnattu kysymys: Kuinka paljon yhden ajokorttilausunnon laatiminen vaatii sairaanhoitajan tehokasta työaikaa?**

-

**Muita huomioita esitysluonnoksesta?**

Useimmat yksityiset palveluntuottajat tekevät ajokorttitarkastuksia ja antavat lääkärinlausuntoja ajoterveydestä. Näiden määrästä ei kuitenkaan ole saatavissa kattavaa tietoa, koska ne eivät ole sairausvakuutuksesta korvattavia lausuntoja. Hallituksen esityksessä on todettu, että ajokorttitodistukseen liittyvästä vastaanottoajasta on mahdollista saada Kela-korvausta. Kela kuitenkin huomauttaa, että tällä hetkellä sairausvakuutuslaki ei mahdollista ajokorttitarkastusten ja -todistusten eikä niihin liittyvien matkojen korvaamista sairausvakuutuksesta, koska kyseessä ei ole sairauden hoito.

Vuoden 2023 aikana Traficomien järjestelmään on kirjattu noin 200 000 toimitettua lääkärinlausuntoa. Mikäli ajokorttitodistuksiin liittyvät 200 000 lääkärin vastaanottokäynnit olisivat sairausvakuutuksesta korvattavia 50 euron Kela-korvauksella, tarkoittaisi se vuositasolla 10 miljoonan euron lisäystä sairaanhoitokorvausmenoihin. Samoin myös matkakorvausmenot kasvaisivat, kun ajokorttitarkastukseen tehdyt matkat tulisivat samalla sairausvakuutuksesta korvattaviksi. Itse ajokorttitodistusten aiheuttamien kustannusten vaikutusta korvausmenoihin ei ole arvioitu, koska ajokorttitodistuksessa ei ole kyse sairausvakuutuslain mukaisen etuuden hakemista varten kirjoitetun lääkärintodistuksen tai -lausunnon kustannuksista, jotka ovat sairausvakuutuslain 3 luvun 1 §:n mukaan korvattavia.

Hänninen Heli  
Kansaneläkelaitos

Juutinen Erika  
Kansaneläkelaitos